

Uğur ve uğursuzluk üzerine

İstanbul'dan okuyucumuz: "Göz ya da vücudun herhangi bir yerinin seyrimesinin bir anlamı var mıdır? Halk arasında sol taraftaki seyrimler olumsuz, sağ taraftaki seyrimler olumlu yorumlanmaktadır."

İnsanoğlunun, yaratılışın bir takım fitrî seyirleri içindeki tavır ve hareketlerine çeşitli mânâlar yüklemesi yeni değildir. Bilhassa putperestlik dönemlerinde daha da yoğunlaşan böyle inanç ve kabullenişler, putperest olmayan toplumlar içinde de, ilginçtir, bir hayli kabul görmüştür. Baykuş ötmesinden, köpek seslerine, el, kol, kaş, göz seyrimesinden, kulak çınlamasına kadar organizmanın istem dışı olarak yapa geldiği çeşitli derecelerde tabiî refleksleri ile ilgili olarak yapılan "uğursuzluk" yorumu, ne yazık ki, tevhid inancına sahip toplumlara da yer yer sıçrayabilmiştir.

"Salı günü uğursuz günüm" diyerek o gün işe çıkmamak... "Sol gözüm seyridi; başıma bir belâ gelecek!" diyerek hiçbir şey yokken dövünüp sızlanmak... "Evimin çatısında baykuş öttü; yakında ocağım dağılacak!" diye gereksiz yere dehşet duygularına kapılmak... "Falancanın köpeğinin ulumasını işittim; evinden bir cenâze çıkacak!" gibi felâket tellâllığına soyunmak... Ve buna benzer batıl inanç ve yanlış telâkkileri birer hayat düsturu olarak kabullenmek Bir Allah inancıyla ve Allah'a güvenmekle bağdaştırılamaz. Çünkü: "Allah her şeyi en güzel şekilde yaratmıştır."1

Olaylara bağlılık, Allah'a bağlılığın önüne geçmemeli. Bir Müslümanın, "Sol gözüm seyriyor, kötü bir şey olacak!" demesini, baykuş ötmesini "ölüm" haberi veriyor gibi dinlemesini, inanmasını ve bir kötü haber beklentisi içine girmesini; Allah'a güvenip dayanmayı unutmasını ve Allah'tan hayırlısını istemeyişini hangi doğru inanca sığştırabiliriz? Tevhid inancının hangi ekseni ile bütünleştirebiliriz?

Müslüman hiçbir şeyi uğursuzluğa ve olumsuzluğa yormaz. Rüyayı bile. Bu bir bakış açısıdır. Müslümanlık bize bu net bakışı getirmiştir. Her şey Allah'ın kudretiyle olmaktadır ve her şeyde bir veya birden fazla hayır ciheti vardır. Müslüman her şeyi hayra yorar, hayrı ister, hayırla yatar, hayırla kalkar. Allah'tan hayır diler.

Nitekim Peygamber Efendimiz (asm), “Kabalık uğursuzluk, yumuşaklık ise uğurdur”² veya “Müstehcen konuşmak kötülük, kötü huy da uğursuzluktur”³ buyurmak sûretiyle, uğursuzluğun da, uğurun da bizim bilinçli hareketlerimizde aranması gerektiğini; böylece, işimizi bozacak, düşmanlığı besleyecek, husûmeti artıracak, barışa ve kardeşliğe zarar verecek, yani uğursuzluk getirecek “kabalık” gibi, “çirkin söz söylemek” gibi, “kötü huylu olmak” gibi davranışlardan sakınmamızın da mümkün olduğunu beyan buyurur.

Allah Resûlü (asm) “Kişinin hem en uğurlu ve hem de en uğursuz organı, iki çenesi arasındaki dilidir”⁴ buyurarak da, hareketlerimizde ve organlarımızda eğer “uğursuzluk” arayacak isek, bunda kendi payımızın büyüklüğüne dikkat çeker. Atalarımızın, “Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır” sözü bu hadis-i şerifi bir ölçüde tefsir etmektedir. Yani uğur ve mahâret tatlı dildedir, uğursuzluk ise acı ve kaba dildedir. Uğur nezâkettedir, uğursuzluk ise saygısız, sevgisiz ve anlayışsız olmaktadır.

Demek oluyor ki, Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm); uğur ve uğursuzluk kavramlarını kullanacak isek eğer, bunu bizim irâde ve isteğimize bağlı hareketlerimizi ifâdelendirecek biçimde kullanmamızı, böylece bundan ders almamızın ve kendimizi iyiye doğru yönlendirmemizin de mümkün olduğunu; aksi takdirde Allah’ın kudretini itham edercesine veya olayları Allah’ın kudretinden ve irâdesinden koparıp alırcasına “uğursuzluk” kavramını günlük dilimizde kullanmamızı, oradan da kalbimize taşımamızı uygun görmemiştir.

Peygamber Efendimiz (asm) bu mânâlara şu pırlanta hadîsleriyle dikkat çekmiştir:

*“Bir hususta bir zanna kapıldığınızda onu gerçekmiş gibi kabul etmeyin. Şeytan kalbinize hased duygusu attığında ona uyup zulmetmeyin. Bir şey hakkında uğursuzluk zannına kapıldığınızda buna kulak verip de işinizden geri kalmayın. Allah’a güvenin. Satmak için bir şey tarttığınızda fazlasıyla tartın.”⁵

*“Uğursuzluk düşüncesinin, kendisini ihtiyacı olan bir işi yapmaktan alı koyan kimse Allah’a şirk koşmuştur.”⁶

Netice olarak denebilir ki: Bizim gözümüze, kulağımıza ilişen yaratılışla ilgili olaylar; Allah’ın bizzat irâde buyurup takdir ettiği, düzenleyip tanzim ettiği, uygun görüp yarattığı bir yaratılış zincirinin bize yansıyan halkalarıdır. Şer de olsa, şer de zannetsek, korksak da, dehşet de alsak hayra yormalıyız, uğurlu saymalıyız, iyi bilmeliyiz, iyilik bulmalıyız. Olayları kötüye yormamalıyız. Göz seyrimesinden, vücut seyrimesinden, kulak çınlamasından bir mânâ çıkaracak isek eğer, sağ yanda veya

sol yanda olmuş fark etmez, hayra dönük bir mânâ çıkarmalıyız. Şerre dönük yorumlar yapmamalıyız. Her hal ve şartta Allah'a güvenmeliyiz.

Dipnotlar:

- 1- Secde Sûresi, 32/7;
- 2- Câmiü's-Sağîr, 2/2144;
- 3- Câmiü's-Sağîr, 2/1736;
- 4- Câmiü's-Sağîr, 2/1640;
- 5- Câmiü's-Sağîr,1/405;
- 6- Câmiü's-Sağîr, 3/3646